

УДК 94 (477.83/.86): 61 “1918/1919”

Лев ДАВИБИДА

БОРОТЬБА З ІНФЕКЦІЙНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ В ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКІЙ НАРОДНІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Стаття присвячена питанню боротьби з поширенням інфекційних захворювань у період державотворення і національно-визвольних змагань у Західній Україні в 1918–1919 рр. Автор з'ясовує причини занепаду санітарно-епідеміологічного стану Галичини, до яких віднесено наслідки Першої світової війни, що проявилися в несприятливих соціально-економічних і культурно-побутових умовах проживання місцевого населення, а також вплив польсько-української війни. На основі порівняння статистичних даних у статті проаналізовано рівень розповсюдження тих чи інших інфекційних хвороб, відображено процес боротьби уряду Західно-Української Народної Республіки та місцевої української влади з епідеміями.

Ключові слова: Галичина, Західно-Українська Народна Республіка, інфекційне захворювання, епідемія, санітарний стан.

Інфекційні захворювання є постійною загрозою для людства навіть сьогодні, у час розквіту новітніх методик і технологій у медицині, а на початку ХХ ст. вони були причиною смерті мільйонів. Не оминули епідемії і територію Східної Галичини, де під час національно-визвольної боротьби 1918–1919 рр. постала Західно-Українська Народна Республіка (ЗУНР). Піклування про охорону здоров'я громадян стало одним з пріоритетних завдань молодій Українській державі. На жаль, ця важлива сторінка соціальної історії Західної України все ще залишається малопопулярною серед дослідників. Більш-менш наближеними до цієї проблематики є хіба що праці Олени Сапіги¹, присвячені медичному та санітарному забезпеченню Української Галицької армії.

Метою нашого дослідження є вивчення рівня поширення інфекційних захворювань на території, підвладній ЗУНР, у період українсько-польського військового конфлікту 1918–1919 рр. Для досягнення поставленої мети визначено такі основні завдання: з'ясувати причини занепаду санітарно-гігієнічних відносин і розповсюдження хвороб, на основі статистичних даних охарактеризувати епідемічний стан тогочасної Галичини, проаналізувати спрямовані на боротьбу з епідеміями заходи уряду ЗУНР і місцевої влади.

Унаслідок Листопадового зриву 1918 р. уся повнота влади в Східній Галичині перейшла до Української Національної Ради, яка 9 листопада 1918 р. утворила найвищий розпорядчий і виконавчий орган ЗУНР – Державний Секретаріат. Держсекретарем суспільного здоров'я було призначено Івана Куровця (1863–1931), який під час реорганізації Секретаріату 4 січня 1919 р. зайняв пост шефа санітарного відділу².

Молодій українській республіці в спадок після Австро-Угорської імперії дісталися виснажені Першою світовою війною (1914–1918) землі. Територія регіону слугувала ареною найбільших і найкровопролитніших побоїщ на Східному фронті³. Війна призвела до загального погіршення соціально-економічного, культурно-побутового й санітарно-гігієнічного стану населення Галичини. Дуже гострою була продовольча проблема, оскільки перманентні військові дії зруйнували сільське господарство. У Товмацькім (Тлумацькім) повіті з 92 439 моргів орної ріллі в 1918 р. спромоглися засіяти всього 31 473 морги, тобто тільки третину⁴. Урядовий реферат у справі весняних обсівів у Східній Галичині (січень 1919 р.) так ілюструє дану ситуацію: “До приміру возьмім тільки одну галузь народного господарства – рільничу продукцію. Воєнні події довели її до такого стану, що край наш, колишня житниця Європи, сьогодні власного населення не має чим прокормити. Господарства цілої нашої республіки, а головно між Серетом а Гнилою Липою, де найдовше і найгірніше лютувала воєнна хуртовина, представляють страшний вид”⁵.

Недоїдання, а то й голод, виснажували місцеве населення, ослаблювали його імунітет і робили вразливим перед хворобами. Ще однією причиною занепаду санітарно-гігієнічних

відносин були погані умови проживання. Відділ Державної жандармерії в Бродях повідомляв уряд, що 75% повіту знищені дотла, а люди мешкають у стрілецьких ровах разом з худобою⁶. Відсутність даху над головою і теплового одягу в холодну пору року підвищувала й без того високу ймовірність підхопити гостре респіраторне чи інфекційне захворювання. Навіть міста, з огляду на брак дезінфекційних засобів і робочої сили, перебували в жалюгідному санітарному стані. У самому Станиславові, де довгий час базувався уряд ЗУНР, нехтувалися санітарні приписи: “Санаційні відносини у сих місцевостях є страшні, по вулицях повно болота, по подвір’ях лежать нечистоти, виходки занечищені, калові ями переповнені, кирниці зле почищені... Управа міста безсила, бо не вистачає коней, возів, фірманів і людей для згортання болота і вивозу нечистот, також попсовані дороги”⁷.

Не були кращими й місця масового скупчення людей: вокзали, крамниці, ярмаркові площі, ресторації та готелі. Більше того, вони відверто слугували розплідниками інфекційних хвороб через неохайність, а то й відсутність вбиралень, плювальниць і рукомийників. Інспекція в складі лікарів Андрія Бурачинського (1863–1941) та Амброзія Целевича розкритикували залізничні станції в Тернополі, Бродях, Бібрці, Ходорові, Долині, Кам’янці Струмилової і в Сколім⁸, де нечистоти лежали просто на пероні й заносилися до вагонів на підшвах взуття. Інспектори також помічали у вагонах і готелях вошей⁹, що свідчило про відсутність дезінфекції в цих закладах і в транспорті.

Іншим чинником поширення епідемій була відсутність потрібної кількості кваліфікованих медичних працівників. Нестача останніх була пов’язана з українсько-польським протистоянням. Постійні військові дії завдавали величезних утрат УГА, чималій кількості поранених бійців була потрібна медична допомога. Наприкінці листопада 1918 р. в газеті “Діло” було оприлюднено наказ для всіх українських медиків у віці до п’ятдесяти років зголоситися до Секретаріату військових справ¹⁰. Переважна більшість обізнаних у медичній справі українців працездатного віку знаходилися на військовій службі. Лікарі польської національності не завжди погоджувалися ставати на службу українському населенню Галичини. З донесення А.Целевича довідуємося, що польські лікарі та медсестри часто саботували роботу в шпиталях, а інколи й розкрадали державне майно¹¹. Хоча були винятки: у Жовкві колишній повітовий лікар, поляк за національністю, не склав присяги українській республіці та звільнився з посади, але виконував свої прямі обов’язки в боротьбі з епідеміями¹².

Позбавлені лікарської допомоги, громади не могли самі зупинити поширення пощесті, тому різноманітні інфекції охоплювали щораз більшу кількість населення. Через те стала поширеною практика подання прохань про звільнення на час епідемії від військової служби тих чи інших лікарів, як-от др. Сриса з Озірної¹³ чи др. Гарасовського з Делятина¹⁴. Золочівський комісаріат, задля боротьби з висипним тифом, наважився навіть запросити лікаря з Наддніпрянської України з платнею 1 000–1 200 крон у місяць¹⁵. Проблемним також залишалося питання молодшого медичного персоналу: медсестер, санітарів, дезінфекторів та ін. Щоб якось компенсувати шкоду, завдану населенню мобілізацією, шеф санітарної служби УГА полковник А.Бурачинський закликав військових лікарів у міру своїх можливостей надавати медичну допомогу цивільним, причому вбогим безоплатно. Він слушно зазначив, що добрий стан здоров’я мирного населення є запорукою побороення пощесних недуг в армії¹⁶.

Особиста гігієна та санітарна свідомість галичан на початку ХХ ст. бажала кращого. Попри всі застереження й заборони селяни нехтували власною безпекою і відвідували масові зібрання (весілля, похорони й т. п.), а то й провідували хворих¹⁷. Це змусило владу вдатися до запровадження штрафних санкцій за порушення санітарних приписів. Розміри штрафів сягали від 100 до 5 000 крон, за відсутності коштів міг також накладатися арешт терміном на 5–20 днів¹⁸. Подібна гігієнічна неосвіченість і згадані вище соціально-економічні й культурно-побутові проблеми призводили до епідемій інфекційних хвороб. Характеру епідемій тут час від часу набували грип “іспанка”, червінка (дизентерія), туберкульоз, кашлюк, скарлатина, дифтерія, черевний і висипний тиф, трахома та інші.

Найбільш страшною і смертоносною хворобою в період існування ЗУНР був висипний тиф, який на територію Галичини занесли колишні вояки й військовополонені, що поверталися додому з фронтів Першої світової війни. Коли в грудні 1918 р. до Чортківського повіту повер-

нулися бійці з італійського фронту, епідемія тифу поширилася на 30 громад і сягнула 500 випадків інфікування лише за три місяці¹⁹. Було проведено розслідування і виявлено основну причину поширення висипного тифу в ЗУНР – платяні воші²⁰. Однак протистояти розмноженню паразитів, що переносили збудник інфекції в умовах браку віддушивних станцій і змінної білизни в населення, було досить складно.

Пік хвороби традиційно припав на весняний період. Лише за березень 1919 р. захворіло 17 229 осіб. У квітні захворювання дещо пішло на спад – було 14 987 хворих. Усього за ці два місяці пішло з життя, унаслідок епідемії, 2 702 людини. В УГА велася статистика, за якою на плямистий тиф у межах згаданого періоду часу хворіло 2 069 військовослужбовців²¹. Кількість хворих могла бути й значно більшою, оскільки повіти, що потрапили під польський вплив чи слугували ареною бойових дій, не могли подати точних статистичних відомостей. Спричинялися до розповсюдження тифу серед цивільного населення і військово-польові шпиталі, відсилаючи додому недолікованих хворих у стані реконвалесценції. Як приклад, польовий госпіталь у Сокалі відпустив реконвалесцента Василя Шеремету й четверо членів його родини захворіло на тиф²². У боротьбі з недугою інфікувалися й лікарі, частими були летальні наслідки, а тому цілі повіти, міста, шпиталі лишалися без належної медичної опіки. За станом на 6 травня 1919 р. у ЗУНР померло 14 лікарів і медиків, а ще 20 хворіло на висипний тиф²³.

Не менш небезпечним, хоча й не таким масовим, був черевний тиф. У березні-квітні 1919 р. ним перехворіло 287 осіб і 20 померло²⁴. Поширеними були й інші кишкові інфекції, зокрема, червінка. У Борщівському повіті та в інших місцевостях, розташованих над Дністром, з потеплінням щороку хворіло на дизентерію близько 12% населення, а в 1919 р. тут спостерігали до 2 000 випадків холери азіатської²⁵. Існувала й позитивна динаміка: віспа, яка колись забирала сотні життів, практично не розповсюджувалася територією Галичини. Так, у березні 1919 р. було зафіксовано 31, у квітні – 30 випадків недуги, з них усього 3 смертельні випадки. Грипом “іспанська” у цей час був охоплений тільки Косівський повіт (27 хворих, 4 летальні випадки)²⁶.

Окрім висипного тифу, полонені й солдати з російського фронту Першої світової занесли на територію Галичини також і венеричні захворювання, головним чином сифіліс і гонорею. Ці захворювання не були дуже широко розповсюджені й зустрічалися спорадично, переважно в середовищі військових і серед жінок легкої поведінки. Однак великою їхньою загрозою було те, що хворі, намагалися приховувати від оточення свою недугу, чим наражали його на небезпеку зараження. У Добромилі існував венеричний шпиталь, де лікувалися близько 300 жовнів і 25 офіцерів, які часто втікали з-під варти невилікувані²⁷. Надзвичайного поширення набула короста, яка охопила навіть інтелігентні верстви населення ЗУНР²⁸. Уряд ЗУНР чудово розумів небезпеку, яку несли інфекційні захворювання, тому проблема охорони здоров'я займала одне із чільних місць у його політиці. Перша світова війна, розпад Австро-Угорської імперії, українсько-польська збройна боротьба зруйнували традиційні шляхи постачання ліків і дезінфекційних засобів до Галичини, тому постійно відчувався їхній брак. Це змушувало владу шукати інші способи поповнення лікувальних запасів, зокрема, через переговори з урядом Наддніпрянської України та штаб-квартирою Європейського Червоного Хреста у Відні. Наслідком цієї дипломатії стало виділення Червоним Хрестом у березні 1919 р. на закупку медикаментів для Галичини 1 млн крон²⁹; приблизно в цей самий час Наддніпрянщина асигнувала на боротьбу з пошестями 3 млн гривень³⁰. У травні 1919 р. з Відня до Станиславова надійшли перші 4 вагони гуманітарної допомоги, але виявилось, що чимало одягу, шкіри й ниток зіпсовано, а медикаментів і дезінфекційних засобів узагалі не було³¹.

Для боротьби з поширенням інфекційних хвороб керівництво ЗУНР видавало санітарні нормативи і приписи, закликало до негайного сповіщення місцевої влади в разі підозри на пошесть, створювало санітарні інспекції та комісії, організовувало курси й вишкіл дезінфекторів. Практично в усіх шпиталях створювалися ізольовані інфекційні павільйони чи хоча б окремі палати. Засновувалися також окремі військові й цивільні епідемічні шпиталі, усього 13 на території ЗУНР: у Бродах, Стрию³², Скалаті, Бучачі, Збаражі³³, 2 – у Тернополі, 2 – у Золочеві, а також лічниці, організовані під патронатом Червоного Хреста в Чорткові, Паликоровах³⁴ і Дрогобичі³⁵. Дезінфекцією в заражених селах займалися санітарні колони, які мали у своєму

розпорядженні мобільні парові дезінфекційні апарати. Такі колони базувалися в Перемишлянах³⁶, Чорткові³⁷, Скалаті³⁸, Підкамені, Тернополі³⁹ та Бродах⁴⁰, охоплюючи навколишні повітові громади. Щоб не допустити розповсюдження невиліковних інфекційних хвороб, зокрема сказу, санітарний відділ Секретаріату внутрішніх справ 7 квітня 1919 р. видав розпорядження про проведення облав на безпритульних собак та їхній відстріл силами державної жандармерії⁴¹.

У міру можливостей уряд ЗУНР у співпраці з місцевою владою проводив ряд профілактичних заходів, спрямованих на попередження хвороб. Досить ефективно зарекомендувала себе вакцинація населення, завдяки якій вдалося приборкати віспу. Показовим є державний план проведення щеплень у Коломийському повіті на травень-червень 1919 р. Повіт ще заздалегідь, у квітні 1919 р., поділили на 4 округи: 1) місто Коломия, де щеплення мав провести міський лікар; 2) Дятківці – Пядики, у якому куратором виступав повітовий лікар В. Кобринський; 3) Сопів – Воскресінці, який очолив др. Блайхер, вільний практик з Коломиї; 4) Гвіздець – Фатівці, де щеплення мав провести др. Кіршен, вільний практик у Гвізді. Загалом лише Коломийський повіт потребував для щеплення 6 000 порцій коров'янки⁴². За подібною схемою проходила вакцинація в усіх областях ЗУНР.

Чимало зусиль докладалося і для створення законодавчої бази у сфері охорони здоров'я. У першу чергу проектувалися закони, які стосувалися соціальних захворювань. Ще в лютому 1919 р. було вироблено законопроект “Про поборювання полових і інших пошестних недуг”, який запозичував передовий європейський досвід у справі боротьби з венеричними хворобами. Пропонувалося, за прикладом Норвегії, Данії і Фінляндії, ввести примусове лікування, а також запровадити кримінальну відповідальність за навмисне інфікування когось статевими захворюваннями. Контроль за виконанням цих норм, а також нагляд за проституцією мав здійснювати спеціальний “Уряд здоров'я”⁴³. Однак утілити в життя як цей законопроект, так і ряд інших не вдалося, бо вже 16–18 липня 1919 р. останні частини УГА відійшли за Збруч і контроль над територією, що раніше входила до складу ЗУНР, було повністю втрачено.

Отже, з утворенням ЗУНР на керівництво молодій державі лягла відповідальність за добробут її громадян. Унаслідок перманентних бойових дій під час Першої світової війни та національно-визвольних змагань край зазнав істотних руйнувань. Це позначилося на соціально-економічному й культурно-побутовому стані його мешканців. Проблеми з харчуванням і житлом зумовили зниження стійкості людей до інфекційних захворювань. Війни також спричинили погіршення санітарно-епідеміологічної ситуації через нестачу робочих рук для належного догляду за санітарними нормами, дефіцит дезінфекційних і лікувальних засобів, брак кваліфікованих медичних працівників. До того ж галичани в період українсько-польської війни (1918–1919 рр.) не надто переймалися проблемами особистої гігієни, легковажили розпорядженнями й приписами місцевої влади. Усе це зумовило значне поширення інфекційних захворювань на території ЗУНР. Найбільш розповсюдженими хворобами в той час були висипний і черевний тиф, скарлатина, дизентерія, кашлюк, іспанська інфлюєнца, туберкульоз, віспа, сифіліс, гонорея, короста тощо. Уряд ЗУНР і влада на місцях використовували всі можливі засоби для боротьби з епідеміями: вели дипломатичні переговори й залучали іноземні кошти, інформували про стан справ міжнародну громадськість, проводили планові щеплення населення, створювали епідемічні шпиталі чи, принаймні, ізольовані палати для хворих, навчали медичний персонал, організували санітарні комісії, видавали нормативи й приписи, намагалися на законодавчому рівні реформувати галузь охорони здоров'я. Завдяки цим заходам, вдалося досягти певних успіхів, зокрема, стримати поширення віспи серед мешканців краю, затвердити законопроект про венеричні недуги за тогочасним європейським зразком. Однак подальші спроби уряду ЗУНР реформувати галузь охорони здоров'я в Галичині, як і протиепідемічні заходи загалом, були унеможливлені через окупацію її території польськими військами. З липня 1919 р. до вересня 1939 р. боротьбою з поширенням інфекційних хвороб у цій місцевості довелось займатися владі Другої Речі Посполитої. Санітарно-епідемічний стан українських земель у складі Польщі є вже зовсім іншою, але теж дуже перспективною темою дослідження.

1. Сапіга О. Початки формування медичної та санітарної служби Української Галицької Армії / О. П. Сапіга // Україна : культурна спадщина, національна свідомість, державність / НАН України, Ін-т українознав. ім. І. Крип'якевича. – Львів, 2009. – Вип. 18. – С. 450–456; його ж. Організація військових госпіталів Української Галицької Армії та їх матеріальне забезпечення (1918–1920 рр.) // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія. – Тернопіль, 2010. – Вип. 2. – С. 79–85.
2. Західно-Українська Народна Республіка. 1918–1923. Уряди. Постаті / Ін-т українознав. ім. І. Крип'якевича / за ред. Я. Ісаєвича ; упоряд.: М. Литвин [та ін.]. – Львів, 2009. – С. 139–140.
3. Кондратюк К. Втрати Східної Галичини в роки Першої світової війни / К. Кондратюк // Україна : культурна спадщина, національна свідомість, державність : зб. наук. праць. – Вип. 15 : Confraternitas. Ювілейний збірник на пошану Ярослава Ісаєвича / відп. ред. М. Крикун, заст. відп. ред. О. Серета. Львів, 2006–2007 / Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. – С. 616.
4. Західно-Українська Народна Республіка 1918–1923 : Документи і матеріали. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2005. – Т. 3, кн. 1. – С. 53.
5. Там само.
6. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО України), ф. 3982 Державний секретаріат внутрішніх справ ЗУНР, оп. 1, спр. 13. Листування з повітовими комісаріатами в Радохіві, Стрию, Станіславі, Самборі, Сокалі, Скалаті, Снятині про санітарний стан в повітах, асигнування грошей на боротьбу з епідеміями та заразними хворобами та про призначення лікарів на роботу до госпіталів, арк. 134.
7. Там само, спр. 5. Листування з секретаріатом внутрішніх справ про матеріальну допомогу госпіталів, закупку медикаментів, збільшення лікарів та взагалі медичного персоналу, про улаштування зручних помешкань для госпіталів, арк. 5.
8. Там само, спр. 7. Листування з секретаріатами шляхів Західно-Української Народної Республіки і дирекції залізниць Західно-Української Народної Республіки та податковим урядом в Станіславові про боротьбу з епідеміями червоного та сипного тифів, арк. 1.
9. Там само, спр. 2. Сводні звіти по Західно-Українській Народній Республіці про санітарний стан повітів, арк. 6.
10. До лікарів-Українців // Діло. – 1918. – 21 листоп. – С. 4.
11. ЦДАВО України, ф. 3982, оп. 1, спр. 2, арк. 28.
12. Там само, спр. 11. Листування з повітовими комісаріатами в Богородчанах, Бережанах, Збаражі, Золочеві, Боршеві, Бродах, Бібрці, Долині, Делятині, Городенці, Дрогобичі, Жидачеві, Жовкві про санітарний стан повітів, про поширення епідемій та боротьбу з ними, про закупку медикаментів, про влаштування помешкань для госпіталів, арк. 48.
13. Там само, спр. 8. Листування з Секретаріатом військових справ Західно-Української Народної Республіки про ревізію ліків, про боротьбу з антисанітарним станом в містах, про нестачу лікарів, арк. 3.
14. Там само, спр. 11, арк. 43.
15. Там само, арк. 8.
16. Там само, спр. 8, арк. 9.
17. Там само, спр. 1. Витяги з “Вістника державних законів” та розпорядження санітарного відділу секретаріата внутрішніх справ про боротьбу з заразними захворюваннями, арк. 4.
18. Там само, арк. 5.
19. Там само, спр. 2, арк. 34.
20. Там само, спр. 1, арк. 8.
21. Там само, спр. 2, арк. 3–4, 12–13.
22. Там само, спр. 13, арк. 49.
23. Там само, спр. 17. Листування з окремими лікарями про прийом їх на роботу та боротьбу з епідеміями, про закупку медикаментів та інше, арк. 13.
24. Там само, спр. 2, арк. 3–4, 12–13.
25. Там само, арк. 6–7.
26. Там само, арк. 3–4, 12–13.
27. Там само, спр. 16. Листування з санітарною комісією Національної Ради про поширення венеричних та епідемічних захворювань та про боротьбу з ними, про матеріальну допомогу госпіталям, список медичного персоналу, арк. 2.
28. Там само, спр. 2, арк. 6.
29. Там само, спр. 4. Листування з українським посольством у Відні і Будапешті про боротьбу з епідемією тифу на території ЗУНР, арк. 25.

30. Там само, спр. 10. Листування з повітовими комісаріатами про санітарний стан в повітах. Звітність повітів про наявність хворих, арк. 5.
31. Там само, спр. 17, арк. 13.
32. Там само, спр. 13, арк. 31, 56.
33. Там само, спр. 11, арк. 2, 13, 64.
34. Там само, спр. 2, арк. 18, 20–21, 38.
35. Там само, спр. 15. Листування з госпіталами про одержання медикаментів та харчів для хворих, про надбавку платні медичному персоналу та списки співробітників персоналу, арк. 27.
36. Там само, спр. 12. Листування з повітовими комісаріатами в Коломиї, Копилянцях, Калуші, Надвірній, Підгайцях, Печеніжині, Перемишлянах про посилення пошестних хвороб: черевного і п'ятнистого тифів, боротьба з ними та про санітарний стан повітів, арк. 14.
37. Там само, спр. 14. Звіти про санітарний стан в повітах: в Турці, Товмачі, Тернополі, Чорткові, Ходорові та листування з повітовими комісаріатами про епідемію тифу та боротьбу з нею, арк. 24.
38. Там само, спр. 11, арк. 13.
39. Там само, спр. 2, арк. 18, 20.
40. Там само, спр. 13, арк. 31.
41. Там само, спр. 11, арк. 16.
42. Там само, оп. 1, спр. 12, арк. 3–5.
43. Там само, спр. 1, арк. 13–14.

Статья посвящена вопросу борьбы с распространением инфекционных заболеваний в период создания государства и национально-освободительной борьбы в Западной Украине в 1918–1919 гг. Автор выясняет причины упадка санитарно-эпидемиологического состояния Галиции, к которым отнесено последствия Первой мировой войны, проявившиеся в неблагоприятных социально-экономических и культурно-бытовых условиях обитания местного населения, а также влияние польско-украинской войны. На базе сравнения статистических данных в статье проанализирована степень распространения тех или иных инфекционных болезней, отражен процесс борьбы правительства Западно-Украинской Народной Республики и украинских властей с эпидемиями.

Ключевые слова: Галиция, Западно-Украинская Народная Республика, инфекционное заболевание, эпидемия, санитарное состояние.

The article is devoted to the fight against the spread of infectious diseases during the creation of the state and the national liberation movement in the Western Ukraine in 1918–1919. The author finds the reasons of the decline of sanitary and epidemiological situation of Galicia, to which he attributes the consequences of the First World War, manifested in adverse socio-economic and cultural household living conditions of the local population, as well as the impact of new war with Poland. On the basis of statistical comparisons the degree of spread of certain infectious diseases was analyzed and the process of fighting of the West Ukrainian People's Republic government and the local authorities with the epidemics was reflected in the article.

Keywords: Galicia, Western Ukrainian People's Republic, infectious disease, epidemic, sanitary condition.